

Enligt sändlista

Kungörelsedelgivning

Bildande av Palsbos naturreservat i Vaggeryds kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Palsbo, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5 § MB och med stöd av 7 kap. 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Syftet med reservatet är att:

- bevara och vårda en flerskiktad och olikåldrig barrblandskog med lång trädkontinuitet med dess biologiska mångfald. Syftet med barrblandskogen är att säkerställa fortsatt kontinuitet av gran och skoglig struktur som gynnar och bevarar den mycket rika förekomsten av knärot.
- bevara och vårda sandtallskog, sumpskog och mindre vattendrag med dess biologiska mångfald
- inom ramen för bevarande av naturvärdena ge besökare möjlighet till naturupplevelser och ett rikt friluftsliv.

Syftet ska uppnås genom att:

- området utvecklas huvudsakligen genom intern dynamik med utrymme för naturvårdande åtgärder för att gynna skyddsvärda arter och livsmiljöer
- genomföra åtgärder för att gynna tall och lövträd i talldominerade områden

- ung tallskog restaureras för att på sikt hysa höga naturvärden som den äldre barrblandskogen

Skälen enligt 7 kap. 5 § MB

Naturreseptatet Palsbo har höga naturvärden knutna till äldre barrblandskog av tall och gran. Området har prioriterade bevarandevärden i form av äldre barrblandskog och förekomst av rödlistade arter som är knutna till skogstypen. Gamla tallar som finns i området gör att området är värdefullt för rovfåglar. Inom området finns det fuktigare sumpskogsdelar och höjder där det finns små områden med tallskog av hållmarkskaraktär med mattor av renlav. I det norra området finns det en äldre tallskog på grusig mark där knärot samt dropptaggsvamp har noterats.

Naturreseptatsföreskrifter**A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM
INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA
MARK- OCH VATTENOMRÅDEN**

Inom naturreseptatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar
2. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk bearbetning.
3. anordna upplag av något slag
4. dika eller dikesrensa
5. bedriva täkt av något slag
6. uppföra eller anlägga byggnad, parkerings- eller campingplats eller annan anläggning. Föreskriften gäller inte jaktorn som beviljats tillstånd enligt föreskrift A13.
7. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
8. anlägga väg, led, bro eller spång
9. introducera för området främmande växter, svampar eller djur
10. så eller plantera träd eller buskar
11. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk, eller andra växtnäringsämnen. Förbudet gäller inte vid kalkning av Rasjön enligt kalkningsplan beslutad av Länsstyrelsen.
12. anlägga åtelplatser eller utfodringsplatser

Inom naturreseptatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

13. sätta upp jakttorn

Skogsbilvägen enligt karta i bilaga 1, är undantagen från föreskriften A1 i de fall det krävs för att hålla vägen fri från igenväxningsvegetation eller nedfallna träd.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmarkering och underhåll av gränserna för naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor
3. underhåll och användande av befintliga vägar i den utsträckning som behövs för att utföra skötselåtgärder
4. röjning av gran i tallskog av hållmarkskaraktär
5. veteranisering av tall
6. åtgärder för att säkerställa föryngring och grovlekstillväxt av tall och lövträd i talldominerade områden genom punktvis markstörning, punktbränning, tillfällig stängsling, frihuggning/luckhuggning samt begränsning av gran av igenväxningskaraktär
7. utföra hydrologisk restaurering. Restaureringen ska föregås av en hydrologisk utredning
8. genomförande av biotopvårdande åtgärder i vattendrag
9. undvika eller begränsa storskaliga angrepp av granbarkborre genom fällning och barkning av angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas.
10. bekämpning av för området invasiva eller främmande arter
11. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

C. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT INOM NATURRESERVATET

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. förstöra eller skada fasta naturföremål, liggande eller stående, döda träd eller buskar
2. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller liknande
3. samla in och därefter döda ryggradslösa djur. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som beviljats tillstånd enligt C5.
4. plocka eller samla in mossor, lavar eller svampar, med undantag för insamling av enstaka exemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält. Undantag gäller plockning av matsvamp för husbehov. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som beviljats tillstånd enligt C5.

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

5. utföra vetenskaplig undersökning

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan.

Upplysning

Länsstyrelsen vill påminna om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa data

Namn	Palsbo
NVR-id	2200041
Areal	12,6 hektar (ha) varav vatten 1 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Vaggeryd
Socken	Bondstorp
Lägesbeskrivning	Området ligger cirka 4 km söder om Bondstorp och 1 km väster om Norra Palsbo samt i södra delen av sjön Rasjön.
Fastighet	Del av Palsbo 3:1 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Gränsen följer fastighetsgräns där den sammanfaller.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Beskrivning av området

Naturreservatet består av två områden. I det södra området består området av en barrblandskog med både gran och tall där tall är det dominerande trädslaget. Det finns lite inslag av löv i utkanterna samt inne i området som består av främst rönn, asp och björk. Det södra området är småkuperat och det finns fuktigare sumpskogsdelar samt höjder där det finns ett mindre område med tall av hållmarkskaraktär. Skogen är gammal men det finns en viss variation i åldern och det är flerskiktat. Det växer gott om lingonris i fältskiktet samt även en del blåbärsris. Husmossa dominerar i bottenskiktet med förekomst av kvastmossa samt en hel del förekomster av signalarterna stor revmossa och västlig hakmossa.

Död ved förekommer i hela området men det är sparsamt. Genom området rinner det ett mindre vattendrag som har sitt utlopp i Rasjön. Det förekommer även ett antal diken inom det södra området. Centralt i det södra området finns det en sumpskog som övergår i en våtmark. I utkanten av sumpskogen växer en ungskog av tall och senare i våtmarken växer det övervägande gran. I stort sett hela området förekommer den fridlysta orkidén knärot i stora mängder.

I det norra området så är det en äldre tallskog som växer på en höjdrygg längs med Rasjön och ut på en udde. De äldre tallarna i området är värdefullt för rovfåglar. I området förekommer det även stora mängder knärot. Dropptaggsvamp har noterats i området. Det finns även här sparsamt med död ved och blåbärsris dominerar i fältskiktet med inslag av lingonris.

Beskrivning av ärendet

I samband med att stora delar av området avverkningsanmälades sommaren 2023 noterade Skogsstyrelsen att det fanns någon enstaka observation av knärot i området. Efter en kompletterande inventering av Skogsstyrelsen visade det sig att det fanns en mycket rik förekomst av knärot med tusentals bladrosetter spritt i stora delar av området samt att området hade höga naturvärden i form av äldre barrblandskog med äldre strukturer och flerskiktad skog.

Skogsstyrelsen inledde en dialog med markägaren om lämplig skyddsform och främst med anledning av områdets storlek, blev valet naturreservat. Länsstyrelsen och markägaren träffades i fält våren 2024 för att ta fram ett förslag på avgränsning för naturreservat, vilket skickades ut efter fältbesöket. Efter sommaren 2024 tog Länsstyrelsen en ny kontakt med markägaren. I samband med det kom även Länsstyrelsen och markägaren överens gällande en avgränsning för området.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Vaggeryds kommun, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket. Vaggeryds kommun ser inga hinder att bilda naturreservatet och Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Värdering och förhandling av området beställdes i december 2024. Intrångsavtalet tecknades september 2025.

Förslaget till beslut och skötselplan för bildande av naturreservatet Palsbo skickades på den remiss den 29 september 2025 till Vaggeryds kommun, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Totalförsvaret, Trafikverket, Naturskyddsföreningen i Vaggeryd, Mellersta Götalands Jordägareförening, Friluftsförbundet Jönköping, Lantbrukarnas Riksförbund Jönköpings län samt Bondstorps hembygdsförening. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande.

INKOMNA REMISSVAR

Yttranden har inkommit från Trafikverket, Försvarmakten, SGU, Vaggeryds kommun, Naturskyddsföreningen i Vaggeryd och Skogsstyrelsen.

Försvarmakten och **SGU** har meddelat att man avstår från att yttra sig i ärendet.

Vaggeryds kommun beslutade att inte lämna några synpunkter på förslaget.

Naturskyddsföreningen i Vaggeryd tillstryker förslaget.

Trafikverket framför att naturreservatet gränsar till väg 651 där Trafikverket är väghållare och ansvarar för drift samt underhåll. Trafikverket förutsätter att föreskrifterna inte utgör något hinder för detta samt att de inte ska behöva söka ytterligare tillstånd för exempelvis slåttring, halkbekämpning, underhåll av trummor, kulvertar, broar samt andra underhållsåtgärder för att säkerhetsställa vägens funktion och säkerhet. Trafikverket meddelar även information gällande ny eller ändrar till/utfartsväg och vilka tillstånd som krävs.

Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget och bedömer att reservatet inte påverkar pågående skogsbruk på angränsande skogsfastigheter då undantag finns för befintliga vägar i och i anslutning av reservatet. Gällande granbarkborren bedöms åtgärderna vara tillräckliga för att förhindra omfattande angrepp inom reservatet. Skogsstyrelsen vill dock påtala betydelsen av att sätta in bekämpning i god tid innan angreppet sprids inom reservatet och för att undvika spridning till granbestånd i omgivningen.

Samtliga remissvar har behandlats och delvis beaktats i beslutet eller skötselplanen. Länsstyrelsens ställningstagande framgår under rubriken Motivering till beslutet.

BEMÖTANDE AV INKOMNA REMISSVAR

Efter inmätningen av naturreservatet har ett indrag gjorts från vägens kant, vilket gör att vägen samt vägområdet hamnar utanför naturreservatet. Detta innebär att föreskrifterna inte utgör något hinder för varken underhåll av väg, ledningar eller andra anläggningar som ligger i anslutning till vägen då föreskrifterna reglerar vad som får göras inom naturreservatet. Därav har

undantaget gällande underhåll av vägar som gränsar till naturreservatet tagits bort ur beslutet efter remissen.

Länsstyrelsen har i föreskrifterna gett möjlighet att bekämpa granbarkborre när det hotar naturvärdena, vilket också leder till att risken för spridning till kringliggande fastigheter minskar.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen arbetar med genomförandet av miljömålen som beslutats av riksdagen. Naturreservatsbildning av Palsbo bidrar till att miljö kvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv" kan uppfyllas.

Området har äldre barrblandskog som har fått stå orörd under en längre tid. Det finns olika strukturer som mindre vattendrag, död ved, spärrgreniga träd och skogen är flerskiktad på sina ställen. Området har anmärkningsvärt stora förekomster av knärot och andra signalarter som västlig hakmossa och stor revmossa. Dropptaggsvamp har noterats i området.

Palsbo bedöms att ha höga värden på beståndsnivå i och med den stora förekomsten av knärot, äldre barrblandskog och äldre tallskog. Området ligger i värdetrakten Marieholm, vilket är en värdetrakt för barrblandskog och tallskog. Palsbo ligger även nära det befintliga naturreservatet Sandseboscogen. Området bedöms ha goda möjligheter att bevara biologisk mångfald på lång sikt. Höga värden på beståndsnivå, prioriterad skogstyp och att området ligger inom värdetrakt gör att Palsbo är prioriterad för formellt skydd enligt Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län, 2020, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsstyrelsen distrikt Jönköpings län.

Palsbo ligger inom riksintresse för totalförsvaret och ligger inom påverkansområdet, vilket innebär stoppområde för höga objekt. Eftersom föreskrifterna för naturreservatet förbjuder bland annat ny byggnad, luftledning, mast och antenn bedömer Länsstyrelsen att naturreservatsbildningen inte innebär någon intressekonflikt vad gäller riksintresset för totalförsvaret.

Länsstyrelsen bedömer att områdets höga naturvärden motiverar ett skydd mot avverkning av skog, borttransport av död ved och exploatering. För att bevara områdets naturvärden är området i behov av en anpassad skötsel där det genomförs punktvisa åtgärder för att gynna biologisk mångfald som är knuten till äldre

barrblandskog samt äldre tallskog på sandig mark där naturlig störningsregim eftersträvas. Inom området har skötsel för att genomföra hydrologisk restaurering samt biotopvårdande åtgärder inkluderats för att få en naturlig hydrologi i området samt återfå naturliga biotoper i vattendraget. Skötseln omfattar även möjlighet att utföra åtgärder för att begränsa och/eller förhindra angrepp av granbarkborre som utgör ett hot mot bevarandevärden knutna till gran. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara och vårda biologisk mångfald knuten till äldre barrblandskog, samt säkerställa fortsatt kontinuitet och skoglig struktur som gynnar och bevarar den mycket rikliga förekomsten av knärot. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av

bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet, som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Information

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 9 januari 2026 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Jönköpings-Posten den 18 december 2025 och i Värnamo Nyheter den 18 december 2025, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 8 januari 2026.

Du kan överklaga beslutet

Se information nedan hur du kan överklaga beslutet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Johan Löwenadler Davidsson med naturvårdshandläggare Hanna Ideström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Ingrid Camper medverkat.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Sändlista

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen i Jönköpings län antingen via e-post; jonkoping@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen i Jönköpings län, 551 86 Jönköping.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 8 januari 2026. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande bifogar du kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, jonkoping@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 60 00. Ange diarienummer 3118-2024.